

MORMÎNTUL 29 DESCOPERIT ÎN NECROPOLA DIN EPOCA BRONZULUI — CULTURA MONTEORU DE LA COROTENI — VRANCEA

Victor BOBI

Cercetările din anul 1986 efectuate în stațiunea arheologică complexă de la Coroteni¹ com. Slobozia Bradului, a dus la identificarea mai multor morminte de înhumatie ce aparțin purtătorilor culturii Monteoru din epoca bronzului.

Mormintul 29 (M29) identificat în secțiunea 17 prelungire, lângă Mormintul 28 (M 28) — Monteoru IC4² — avînd un inventar deosebit, considerăm că poate fi introdus în circuitul științific pînă la publicarea monografiei arheologice a stațiunii Coroteni. Scheletul³ a aparținut unui matur depus în poziție chircită relaxată, culcat pe partea stîngă, orientat SSV—NNE cu fața spre vest, groapa sepulcrală de formă ovală mult lărgită în zona depunerilor de ofrande, depus la adîncimea de 1,00 m cu miinile indoite spre cap. (fig. 1).

Inventarul mormintului cuprinde următoarele piese

1. Vas-ceașcă identificat în spatele scheletului. Este un vas din ceramică fină, culoare brun-cenușie, cu cioburi pisate în compoziție și cu o singură toartă ușor suprainălțată, trasă din buza vasului, canelată și cu două proeminențe laterale și accentuate în zona mediană. Buza vasului este îngroșată iar partea din față ușor înălțată (fără decor). Înălțimea vasului este de 0,095 m, iar diametrul gurii de 0,120 m (fig. 2/1 ; 3/1).

2. Vas-capac din ceramică fină, culoare cenușiu-închis de formă emisferică (tip bol) depus între vasul-ceașcă și craniu cu gura în jos, sub buză este prevăzut cu un brîu inelar pentru susținerea lui pe vas. La extremități, brîul capacului este de 0,75 m iar diametrul exterior al gurii de 0,100 m (fig. 2/2 ; 3/2).

3. Fragment ceramic provenit de la un vas-ceașcă cu decor de linii incizate și dispuse în ghirlandă, iar registrul inferior prezintă un decor

1 Cercetările arheologice de la Coroteni—Slobozia Bradului au fost începute în anul 1977 și continuate pînă în prezent. Este o stațiune arheologică complexă cu o continuitate de locuire începînd cu neoliticul mijlociu — cultura Boian — faza Holintineanu și pînă în epoca feudală — secolul al XVI-lea. Cercetările au fost conduse de Victor Bobi (Complexul muzeal Vrancea).

2 Victor Bobi, Cercetări arheologice în necropola din epoca bronzului — cultura Monteoru I C4 de la Coroteni — Vrancea, VRANCEA, St. și comunicări, V—VII, Focșani, 1987, p. 17 și urm.

3 Pînă în prezent, nu au fost efectuate determinările antropologice.

compus din trei linii paralele și dispuse în zig-zag (fig. 2/3 ; 3/3). Menționăm faptul că lângă vasele întregi au mai fost găsite numeroase fragmente ceramice provenite de la mai multe tipuri de vase de dimensiuni mici sparte ritual. Întregul inventar ceramic al mormintului aparține fazei Monteoru II b, cu analogii în așezarea eponimă de la Sărata—Monteoru ⁴ jud. Buzău, Cindești ⁵, Virteșcoiu ⁶ — Vrancea și alte așezări și necropole unde a fost identificată faza Monteoru II b.

4. Inele de buclă cu frunză (Selelohrring) ⁷ din bronz găsite pe craniu în zona cervicală, în număr de trei din care unul deteriorat parțial (fig. 4/13-15 ; 5/11-13). De asemenea, al patrulea inel de buclă deteriorat a fost de tipul celor cu frunze albiate și de dimensiuni mici. Este lucrat din foaie subțire cu secțiunea triunghiulară, capetele ascuțite și arcuite.

Piese similare atât din primul tip cât și din al doilea au apărut frecvent la Cindești și Coroteni — Vrancea și Sărata Monteoru ⁸ (necropole din fazele II a și II b).

5. Manșon de foaie de tablă din bronz găsit în partea dorsală a scheletului (fig. 4/12 ; 5/14).

6. Butoni-aplice, de dimensiuni variabile — zece piese — în formă de calotă emisferică din bronz. La extremități fiecare aplică este prevăzută cu câte două perforații dispuse bilateral, pentru prindere între ele, sau separat pe cingătoare. Au fost identificate în jurul scheletului (talie) la diferite distanțe între ele, folosite ca centură sau fixați pe cingătoare. (fig. 4/1-10,11 ; 5/1-16).

Analogiile acestor butoni—aplice se găsesc atât în așezarea eponimă de la Sărata — Monteoru ⁹, la Cindești ¹⁰ — Vrancea cât și în alte zone : Șandra ¹¹, jud. Timiș etc.

7. Impungător — daltă (ac de păr) din bronz găsit în pământul de umplutură al mormintului (fig. 4/16 ; 5/15).

8. Ac de cusut din bronz, descoperit tot în pământul de umplutură al mormintului.

4 I. Nestor, *Istoria României*, I, Buc., p. 100—105 ; Eugenia Zaharia, *Studii și cercetări de istorie buzoiană*, Buzău, 1873, p. 19.

5 *Dictionar de istorie veche a României*, București, 1976, p. 411.

6 Așezarea Monteoru I C4, I C2 și II b ; Cercetări care se efectuează în prezent în punctul „Cariera de argilă”, de către V. Bobi.

7 Eugenia Zaharia, *Die lochenringe von Sarata Monteoru und ihre typologischen und chronologischen Beziehungen*, in *Dacia*, NS, III, 1959, p. 103—134.

8 Eugenia Zaharia, op. cit., p. 17 și urm.

9 Ion Nestor și colab., *Șantierul Sărata—Monteoru*, SCIV, TOM. IV, nr. 1—2, 1953, p. 79, fig. 9.

10 Inventarul mormintului 248 din necropola de la Cindești — Vrancea, cuprindea două vase de același tip și etapă cornologică și șase aplica — butoni din care două bucăți de dimensiuni mai mici (inedit). De asemenea, tot aici prin cercetarea unui alt mormint de înhumare din necropola din fazele II a și II b, din vasul de ofrandă depus la capătul celui înhumat, s-au descoperit 14 butoni din foale de bronz provenind de la căpăstrul și hamurile unui cal (piesele respective fiind accesorii de ornamentare), M. Florescu, *Câteva observații referitoare la ritul și ritualurile practicate de purtătorii culturii Monteoru în lumina săpăturilor de la Cindești (Vrancea) în CARPICA X*, 1978, p. 116.

11 M. Petrescu — Dimbovița, *DEPOZITELE DE BRONZURI DIN ROMANIA*, Editura Academiei Române, București, 1977, p. 176, pl. 12/3—15.

În ceea ce privește inventarul mormintului de la Coroteni — Vrancea, constatăm că este compus din 17 piese de bronz, două vase din ceramică (o ceașcă cu o toartă supraînălțată și un capac de vas) cît și numeroase fragmente ceramice provenite de la vase de tip ceașcă care probabil au fost sparte — ritual. Aceste fragmente ceramice au fost găsite în apropierea vaselor întregi.

O analiză a obiectelor din bronz, arată că piesele sînt bine finisate. Cei zece butoni — aplice au fost turnați în tipare și perforați la două extremități pentru prindere. Se deosebesc de tipul ce aparține bronzului tîrziu — cultura Noua¹², care sînt prevăzuți cu dispozitiv de prindere în partea interioară (un penduncul sau tortiță).

În general acest tip de butoni-aplice cu perforații pentru prindere, se găsesc documentați în bronzul mijlociu pe întreg spațiul Carpato-dunărean, mai frecvent în bronzul tîrziu în Transilvania¹³ și Moldova¹⁴.

Important pentru cazul de față, (Mormintul de la Coroteni) este că acești butoni — aplice au fost folosiți nu ca ornamentații pentru harnășament, ci au fost folosiți ca centură sau prinși pe cingătoare folosită de un individ. După inventarul relativ bogat „se remarcă totuși — desigur că adesea în funcție de norme rituale și de pietate — o deosebire între mormintele mai bogate și altele mai sărace... Deși diferențierea prin avere — prin posesiune de bunuri personale — nu atinsese proporții care să pună în primejdie temeiurile comunei primitive, ea exista totuși.”¹⁵

Pentru perioada în care se încadrează mormintul de la Coroteni — Vrancea, „Monteoru III — II a și II b după I. Nestor — este faza cînd domeniul producției se dezvoltă pe o treaptă mai înaltă metalurgia bronzului, țesutul etc. ; se intensifică relațiile de schimb cu vecinii și cele pe distanțe mari și se îmbogățește, în general, întreg conținutul culturii materiale și spirituale.”¹⁶

Sudul Moldovei a reprezentat pentru orice epocă o zonă de interferență între Transilvania, Moldova, Muntenia și Dobrogea, legăturile de schimb făcîndu-se pornind de la Dunăre, pe Valea Siretului, a Trotușului și a Oituzului.

Considerăm că valoarea acestui mormînt descoperit la Coroteni, nu constă exclusiv în numărul de piese pe care le conține inventarul ca varietate și număr, ci și apreciat pentru valoarea lui documentar-științifică, a ritului și ritualului de înmormîntare, cît și a metodelor tehnice de prelucrare a bronzului în perioada de sfîrșit a culturii Monteoru în zona de sud-vest a Moldovei și de nord-est a Munteniei.

12 Ion T. Dragomir, UN NOU DEPOZIT DE OBIECTE DE BRONZ DESCOPERIT LA BALENNI ÎN SUDUL MOLDOVEI, DANUBIUS, I, 1967, p. 107.

13 M. Rusu, Dacia NS., IV, 1960, p. 171, fig. 4, 11—25.

14 Marilena Florescu, Depozitul de obiecte de bronz de la Ulmi-Liteni, în Arheologia Moldovei, I, 1961, p. 119, fig. 4/3.

15 Istoria României I, Ed. Acad. Române, București, 1960, p. 122—123.

16 Dumitru Berciu, ZORILE ISTORIEI ÎN CARPAȚI ȘI LA DUNĂRE, Ed. st., Buc., 1966, p. 186.

LA TOMBE NO. 29 DÉCOUVERTE DANS LA NÉCROPOLE DE L'ÂGE DU
BRONZE — LA CULTURE MONTEORU — DE COROTENI—VRANCEA

RÉSUMÉ

A la suite des fouilles de 1986 de Coroteni—Vrancea, ont été identifiées dans la nécropole de l'âge du bronze plusieurs tombes d'inhumation. La tombe no. 29, contenant un inventaire à part, nous considérons qu'il doit être introduit dans le circuit scientifique jusqu'à la parution de la monographie archéologique de la station de Coroteni. Le squelette a appartenu à un adulte met en boule, orienté SSV—NNE, à 1 m de profondeur.

L'inventaire de la tombe contient des pièces de céramique, des pièces en bronze, 4 anneaux, un manchon, 10 boutons-appliques, un poinçon et une aiguille.

La tombe appartient aux porteurs de la culture Monteoru II b, ayant des analogies dans l'habitat éponyme de Sărata Monteoru et dans les autres stations archéologiques de dép. de Vrancea — Cîndești, Virteșcoiu etc.

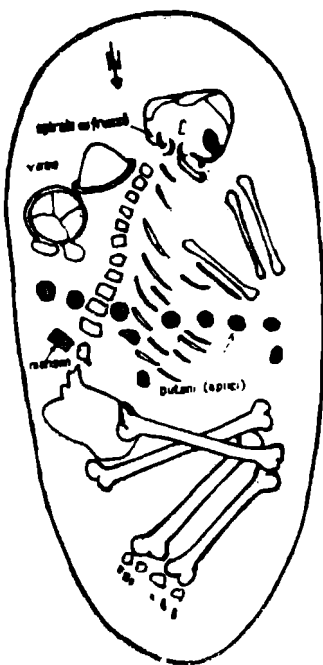

Fig. 1 Coroteni — Vrancea. Mormintul nr. 29.

**Fig. 2 Coroleni — Vrancea. Inventarul mormintului 29 ; 1, vas-ceașcă ;
2, vas-capac ; 3, fragment de vas.**

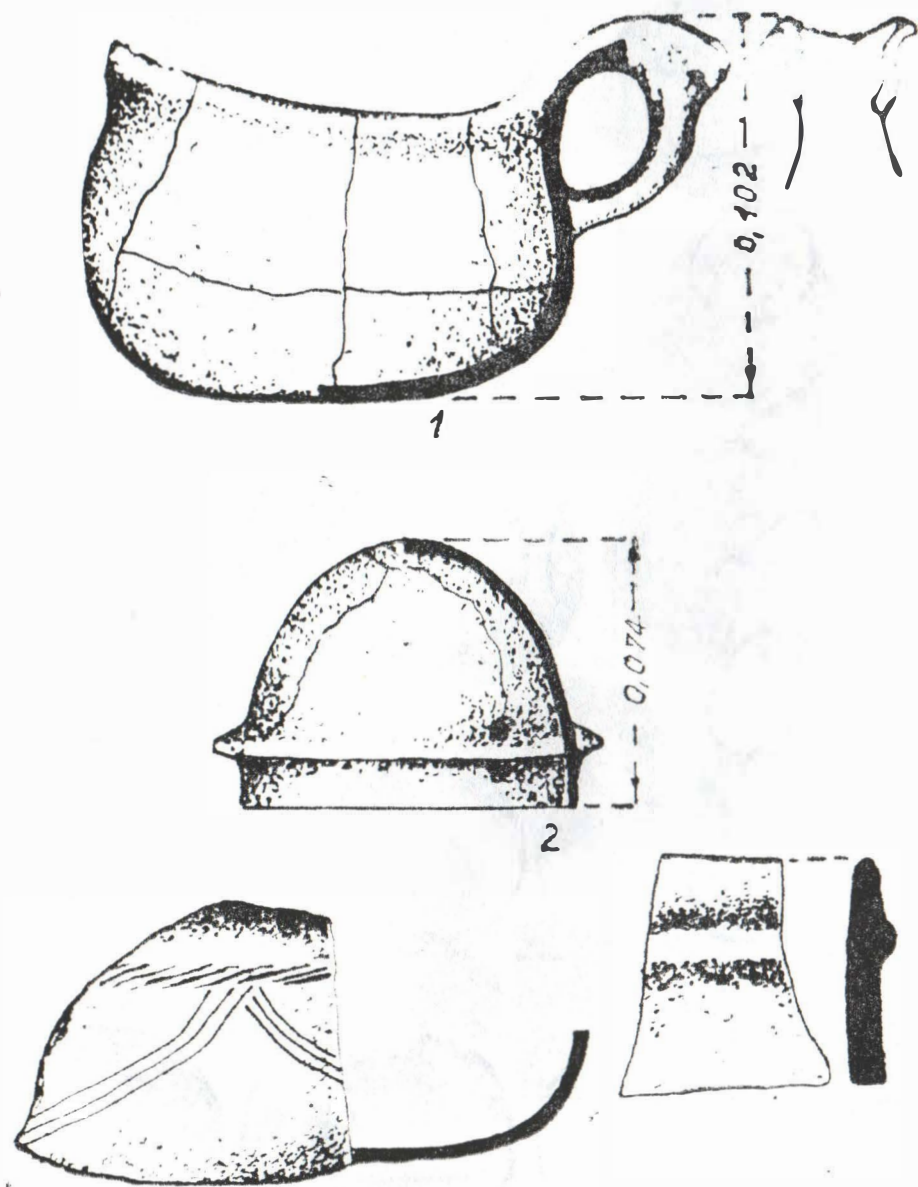

Fig. 3 Coroteni — Vrancea. Ceramică din inventarul mormintului 29.

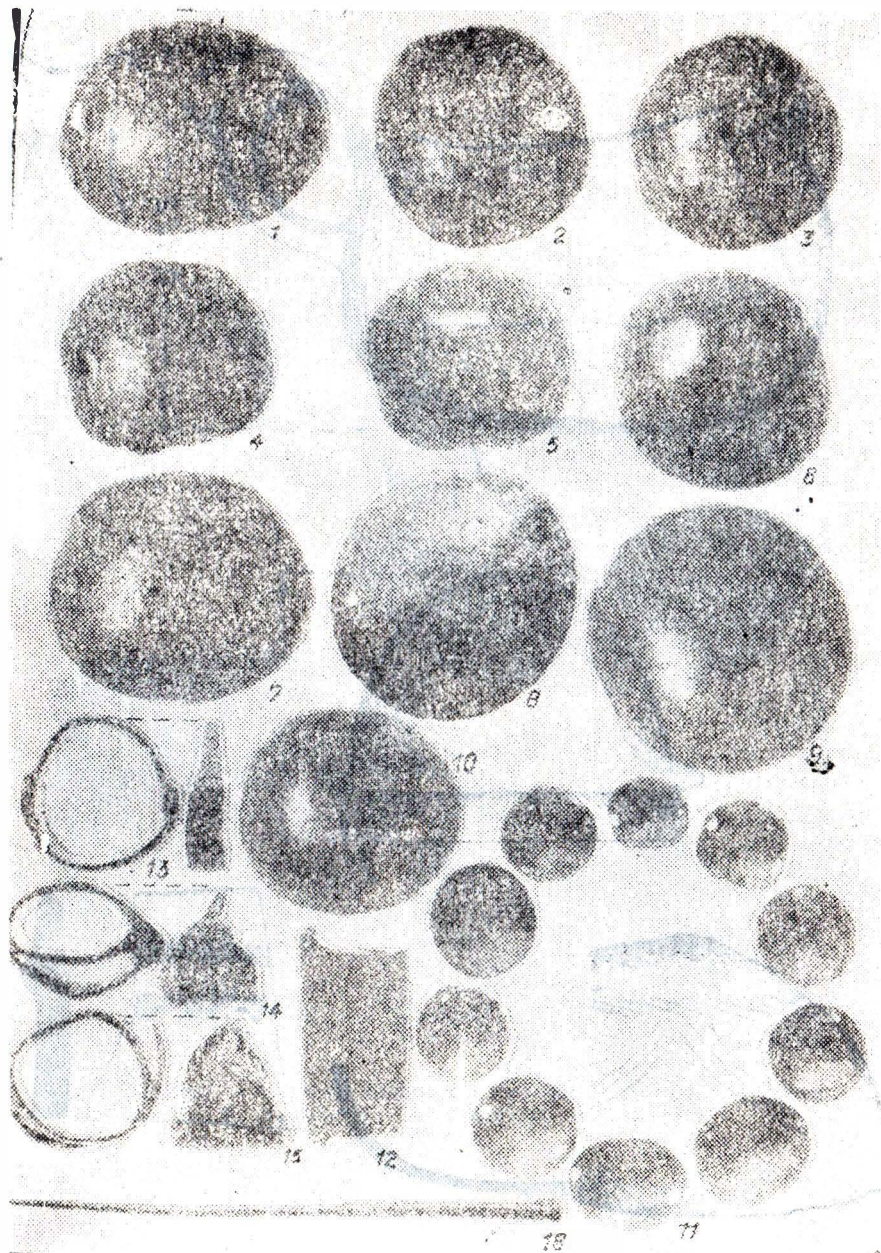

Fig. 4 Coroleni — Vrancea, Inventarul mormintului 29; 1—11, butoni-aplici; 12, manșon din foaie de tablă din bronz; 13—15, inele de buclă cu frunză din bronz; 16, împungător daltă din bronz.

Fig. 5 Coroteni — Vrancea, Inventarul mormintului 29.

